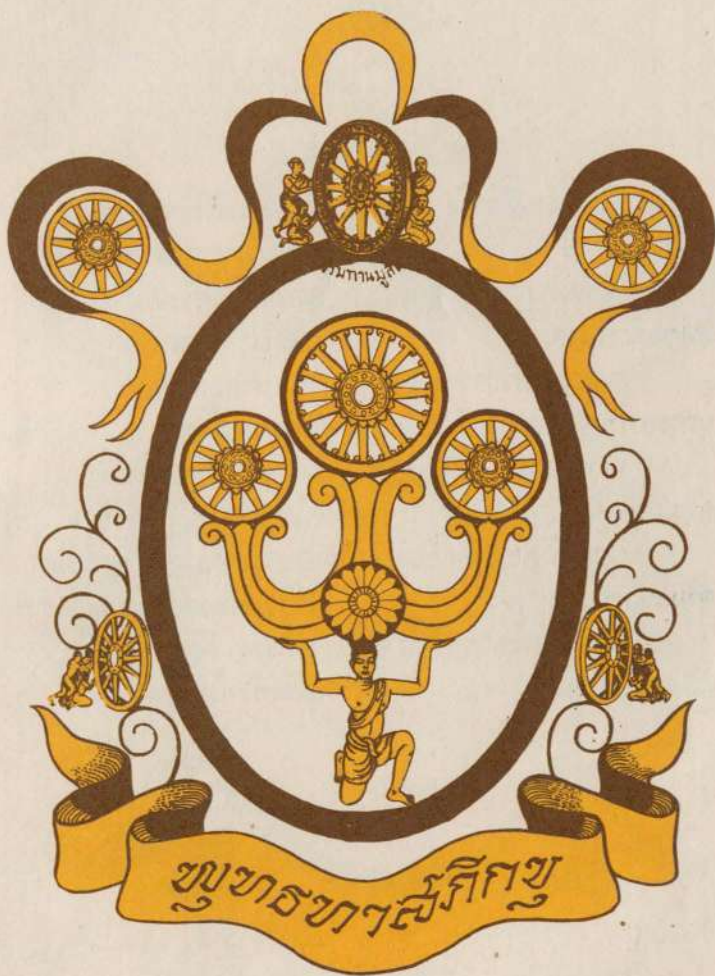

BIA.P.2.3.1/3-10

การบวชคืออะไร?

โดย

ชุดหมอนส้อย อันดับ ๑๐

อุทิศนา

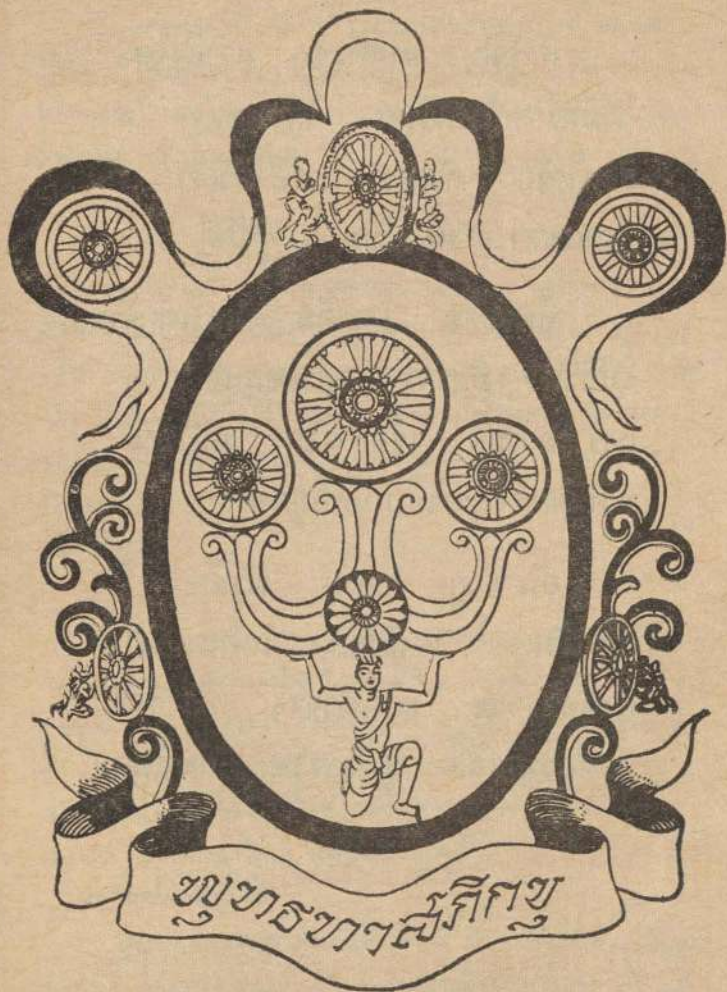
จักรธรรมะมาลัย	จะหมื่นทั่วทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพทททรงประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลูสเตรัจฉาน ฯ
จะทกขันทงคินวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพททองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งราชตรี ฯ

พ.ท.

๒๔๒๓

การบวชคืออะไร?

โดย

ชุดหมอนล้อ อันต์บ ๑๐

สิ่ง^{ที่}รู้จัก ยากที่สุด กว่าสิ่งใด
ไม่มีสิ่ง ไหนไหน ได้ยากเท่า
สิ่งนั้นคือ ตัวเอง หรือ ตัวเรา
ที่คนเขลา หลงว่ากู— รู้จักดี

ที่พระ^{ดี}ต่อ เณร^{ดี}ต่อ และเด็ก^{ดี}ต่อ
ไม่มีหรือ มีสร้าง อย่างหมุน^{ดี}จี้
เพราะความ^{รู้} เรื่อง ตัว^{กู} มันไม่มี
หรือมีอย่าง ไม่มี ที่ถูก^{ดี}ตรง

อัน ตัว^{กู} ของ^{กู} ที่^{รู้}สึก
เป็นตัว^{หลง}หลง เหลือ^{ดี}ลึก ให้^{คน}หลง
ส่วน^{ตัว}ธรรม เป็น^{ตัว}จริง ที่^{ยัง}ยง
หมด^{ความ}หลง รู้^{ตัว}ธรรม ถ้า^{เลิก}ศ^{ตน}.

พ. อินท...

คำปรารภ

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑)

การพิมพ์หนังสือธรรมะขึ้นเป็นธรรมทาน ในสมัยที่โลกกำลังขาดแคลนธรรมะอย่างยิ่งเช่นนี้ เป็นสิ่งที่มีเหตุผลและควรแก่การอนุโมทนา, จึงขออนุโมทนา.

คำว่า “ธรรมะ” เพียงคำเดียว มีความหมายมากมายหลายประการ, แต่ประการที่สำคัญที่สุดนั้น ธรรมะคือหน้าที่ที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของเขา เพื่อความมีชีวิตอยู่อย่างผาสุกทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวมหรือทั้งโลก.

โลกขาดแคลนธรรมะ เพราะไม่รู้จักสิ่งที่เรียกว่าธรรมะ อย่างถูกต้องดังที่กล่าวแล้ว เพราะค่อยๆ เผลอไปหลงใหลในรสอร่อยอันเกิดจากการประพฤติผิดธรรมะนั้นเอง. สัญชาติกิเลสในใจคน ย่อมชอบใจในรสอร่อยชนิดนั้น และเจริญเติบโตขึ้น จนกระทั่งมีจิตใจเป็นกิเลสทั้งเนื้อทั้งตัว บุชาก็เลสสุดชีวิตจิตใจ จนเห็นไปว่าไม่ต้องมีธรรมะอะไรที่ไหน อีกแล้ว ขอแต่ให้มีเหยื่อสนองกิเลสให้เต็มที่อยู่ตลอดเวลาเป็นพอแล้ว. เขาเห็นว่า หน้าที่ของเขามีเพียงเท่านั้น.

โลกส่วนใหญ่กำลังตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น จึงเรียก
ได้ว่า โลกที่กำลังขาดแคลนธรรมะสำหรับสร้างสันติภาพ มีแต่
อธรรม คือสิ่งที่สร้างวิกฤตกาลให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ดังที่ปรากฏ
อยู่ในโลกปัจจุบัน. แม้จะมีการศึกษาอย่างไร ร่ำรวยสวยงาม
สนุกสนานกันสักเท่าใด ก็ยังเต็มไปด้วยสิ่งที่เบียดเบียนจิตใจ
เลวร้ายในโลก นับตั้งแต่ยาเสพติด คอร์ปชั่น อัมพาล ภัย
สังคม เขี้ยวย่ำสิทธิมนุษยชน สงครามเศรษฐกิจ สงคราม
เลือด และการมุ่งประหัตประหารกันระหว่างชนชั้นที่มีความ
เหลื่อมล้ำต่ำสูง อันไม่รู้จักจบสิ้น, กระทบกันทั่วถึงกันทั้งโลก
แม้ในหมู่ผู้ที่ดำรงตนอยู่ในธรรมโดยสุจริต. ผลแห่งอธรรม
เหล่านี้ไม่อาจจะหนี ถ้าหากธรรมะมีอยู่ในโลก.

บางคนอาจจะคิดว่า มันเป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้เสียแล้ว
ที่จะไม่ให้โลกเป็นเช่นนั้น, ปล่อยให้เป็นไปตามนั้น และปล่อยให้
เป็นคนตาหัวเข่าเข้าเมืองตาหลิวไปกะเขาด้วยสักคนหนึ่งก็แล้วกัน
โดยไม่ต้องละอายโลกสัตว์เดรัจฉาน ที่ยังคงอยู่ในสภาพเดิมๆ
แต่ประการใด. แต่พวกที่นับถือศาสนานั้นเห็นว่าสิ่งทั้งปวง
ไม่เที่ยง และเปลี่ยนได้ตามเหตุและปัจจัย เราสร้างปัจจัย
แห่งสันติภาพกันใหม่ เพื่อหมุนโลกนี้ไปตามทางแห่งความ
สงบสุข โดยอาศัยสิ่งที่เรียกว่าธรรม นั่นเอง, จึงได้พากัน
พยายามเผยแพร่ธรรม ชักชวนกันให้กระทำทุกอย่าง เพื่อการ
กลับมาแห่งธรรม ในหมู่มนุษย์นี้. การพิมพ์หนังสือธรรมะ
ขึ้นเผยแพร่ ก็ล้วนแต่เพื่อวัตถุประสงค์ข้อนี้.

การรู้ธรรมนั้น คือการรู้ว่าอะไรเป็นอะไรอย่างถูกต้อง
จนไม่หลงไหลในสิ่งใด แม้ในความเอร็ดอ่อยที่กำลังรู้สึก
อยู่กับใจอย่างยิ่งยวด. ไม่ว่าจะ เป็นความสุขชนิดไหน
ย่อมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความหลงไหล สำหรับผู้รู้ธรรมอย่าง
แท้จริง. ความเห็นแก่ตัวย่อมเกิดไม่ได้ เพราะเหตุนี้.
ความรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีได้โดยง่าย แม้ว่าจะมีความ
เหลื่อมล้ำค่าสูงกว่ากันมากมายสักเพียงใด. ผู้ประพฤติธรรม
ย่อมรู้สึกเป็นสุขเมื่อรู้สึกว่าได้ประพฤติธรรม หรือเมื่อได้
ทำหน้าที่ของมนุษย์อย่างถูกต้อง. ความเคารพตัวเองในข้อนี้
ทำให้รู้สึกเป็นสุข. ไม่หวังความสุขอันเป็นมายา คือสุขเวทนา
ทางเนื้อหนัง คือตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ที่ตกเป็นทาส
ของเวทนาเหล่านั้นเสียแล้ว.

ธรรมะ ช่วยให้เรารู้จักมีชีวิตอย่างถูกต้อง รู้จักมีสิ่ง
แวดล้อมชีวิตและใช้มันอย่างถูกต้อง, มีหน้าที่การงาน
ทรัพย์สินสมบัติ เกียรติยศชื่อเสียง มิตรสหาย ฯลฯ อย่างถูกต้อง
คือเป็นไปเพื่อสันติสุขส่วนบุคคล และสันติภาพของส่วนรวม
โดยส่วนเดียว, ไม่สร้างวิกฤตการณ์ใดๆ ขึ้นแก่ใคร แม้แก่สัตว์
เดรัจฉานและพฤษชาติทั้งปวง, ไม่เป็นคนทำลายโลก
หรือหนักแผ่นดิน แม้แต่หน่อยเดียว. สิ่งที่เรียกว่า บาป
โศคร้าย หรือ ชวยตลอดชาติ ย่อมไม่มีแก่ผู้ประพฤติธรรม.
ข้อนี้หมายความว่า นรกไม่มีสำหรับบุคคลชนิดนี้ มีแต่สวรรค์
นับตั้งแต่วันที่เขาประพฤติธรรมเป็นต้นไป ไปทีเดียว.

เรามี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สำหรับการศึกษ
เพื่อให้รู้จักสิ่งทั้งปวงอย่างถูกต้องตามที่เป็นจริง เพื่อมีชีวิตอยู่
อย่างสงบสุข, มิใช่มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สำหรับ
เป็นสิ่งที่เราตกเป็นทาสของกิเลสจนโง่หัวไม่ขึ้น เหมือนที่
เป็นกันอยู่โดยมากในโลกปัจจุบัน, ซึ่งกำลังขาดธรรมะ.
เราบังคับโลกนอกตัวเราไม่ได้ก็จริง แต่เราสามารถควบคุม ตา
หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้สัมผัสโลกในลักษณะที่จะไม่เป็น
พิษเป็นภัยแก่เราได้ โดยอาศัยธรรมะนั้นเอง. เมื่อคนในโลก
ทำได้เช่นนั้น โลกนั้นก็^{นี้}เป็นโลกที่งดงามและน่าอยู่อาศัย หรือเป็น
โลกของพระศรีอาริยมตไตรยขึ้นมาทันที เพราะเป็นโลกที่
อิมเอบไปด้วยธรรม.

ทางรอดของโลกปัจจุบันนี้ มีอยู่ทางเดียวเท่านั้น คือ
เดินไปตามทางธรรม. การช่วยให้ทุกคนได้เดินไปตามทาง
ธรรม ย่อมเป็นกุศลอันใหญ่หลวงและสูงสุด. ขอให้การจัด
การพิมพ์หนังสือธรรมะขึ้นเผยแพร่^{นี้} จงสำเร็จประโยชน์เต็ม
ตามความประสงค์ ทั้งแก่ผู้ที่ลวงลับไปแล้ว และผู้ที่ยังมีชีวิต
อยู่ โดยทุกแห่งทุกมุม เกิด.

ข้าพเจ้า ขอนุโมทนาในกตเวทิตา^{นี้} เป็นอย่างยิ่ง

พุทธทาส อินทปัญโญ

โมกขพลาราม ไชยา

๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๑

คำปรารภ

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๒)

การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าเป็นผู้เลือกเรื่อง เฉพาะที่เห็นว่าจะมีประโยชน์แก่การปรับปรุงสถานการณ์ทาง พุทธศาสนาแห่งสมัยนี้. ปัญหาเฉพาะหน้าคือ การไม่นิยม เข้ามาบรรพชาอุปสมบทของกุลบุตร หรือเข้ามาเพียงชั่วไม่กี่วัน, ชั่ว ๗ วัน ดูจะมากยิ่งขึ้นทุกที น่าเป็นห่วง ว่าในอนาคตอันใกล้นี้ พระจะไม่ค่อยมีในแต่ละวัด

ขอให้ช่วยกันรักษา พิจารณา แนะนำสั่งสอนชักจูง ให้ทราบถึงประโยชน์อันแท้จริงของการบวชให้เป็นที่เข้าใจกัน ยิ่งขึ้น เพื่ออนุชนชั้นหลังจะเข้าใจเรื่องการบวชดีขึ้นและนิยม การบวช ซึ่งแท้ที่จริงก็มีประโยชน์เป็นอันมาก แม้สำหรับผู้ที่ จะออกไปครองเรือน

การปฏิบัติของพระบวชใหม่ ตามวิธีแบบโบราณนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า มีประโยชน์มาก ที่ทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์โดย ไม่ต้องมงายแต่ประการใด และจะทำให้พระบวชใหม่อยู่ได้ทน โดยไม่มีการรบกวนของกิเลสมากนัก, หรืออาจจะป้องกันการ รบกวนของกิเลส เพราะพิธีกรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความขลัง หรือเครื่องครัดเหล่านั้น. ขอได้กรุณาช่วยกันพิจารณา

ดัดแปลงนำมาใช้ให้สมสมัยเท่าที่จะทำได้. บุรพจารย์ของเรา
ท่านรอดตัว และอยู่กันมาได้ด้วยการยึดถือแบบนี้ เป็นการ
ปลอดภัย ทั้งที่คนสมัยนี้ จะเห็นเป็นการมงาย. ถ้าจะรู้สึก
ว่างมงายกันบ้าง ก็เพราะไม่สามารถเข้าถึงความหมายแห่ง
เรื่องนั้นๆ ยึดถือเอาแต่ตามตัวหนังสือมากเกินไป จนกลายเป็น
เป็นเงรสองบาตร.

การทำสมาธิ แบบอานาปานสติ ๑๖ ชั้น เหมาะสม
สำหรับสมัยนี้ จึงได้เลือกเอาคำอธิบายที่ง่าย ๆ มาพิมพ์รวมไว้
ด้วย สำหรับผู้สนใจจะได้ลองดูด้วยตนเอง. ไม่ต้องมีใคร
คอยควบคุมขนาบข้าง, ขอให้พยายามกระทำ แล้วการกระทำ
นั้นเอง มันจะสอนให้ในตัว เหมือนการหัดขี่รถจักรยานซึ่ง
รถและการล้มของรถนั้นแหละ จะสอนให้ จนไม่ล้ม. คน
ด้วยกันสอนให้ไม่ได้. การกระทำนั้นสอนให้เอง. ทำสมาธิ
นี้ก็เหมือนกัน มุ่งหมายแต่ความสงบอย่างเดียว (อย่ามุ่งเลยไป
ถึงอิทธิปาฏิหาริย์) แล้วพยายามทำเรื่อย ๆ ไปเถิด จะประสบ
ความสำเร็จเหมือนหัดขี่รถจักรยาน ต้องเคยหกล้มหลายสิบครั้ง
แล้วก็ไม่ล้มอีก จนโตก็ฉนั้น.

สำหรับการฝึก ก็เหมือนกัน ควรจะได้รับการ
ปรับปรุง ให้มีการตกเตือนที่เพียงพอ มีหลักเกณฑ์ที่ติดตัว
ไปด้วยให้เพียงพอ คงจะไม่มีอาการที่ฝึกออกไปเข้านี้ กำลัง
ไปเที่ยว ถูกตีศีรษะแตกกลับบ้าน.

สำหรับเรื่องการเก็บความโกรธนั้น มุ่งให้เป็นการ
ตอบปัญหาแก่ผู้ถามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนั้น ซึ่งมีมากเหลือเกิน.

ทั้งหมดนี้ เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าเห็นเป็นเรื่องรีบด่วนที่
ควรปรับปรุง, ขอได้โปรดพิจารณาใช้ให้เป็นประโยชน์ให้
มากที่สุดตามที่จะมากได้.

ผลกุศลเกิดขึ้นอย่างไรเท่าไร ขอน้อมอุทิศแด่ท่าน
อาจารย์ผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น โดยควรแก่คติวิสัยทุกประการ.

พุทธทาส อินทปัญโญ

โมกขพลาราม ไซยา

๒ เมษายน ๒๕๒๓

เมื่อมองดิน เห็นฟ้า นิจจาเอ๋ย
มองฟ้าเห็น ดินใหญ่ กระจาไรเลย
ฉันจะเอ๋ย ฟังดูหนา บ้าหรือดี?

คือมองโลก เห็นว่าง จากอึดตา
ว่างจาก อึดตเนีย อย่างเต็มที
มันว่างจริง ยิ่งกว่าฟ้า เพราะว่ามี
สิ่งหนึ่งที่ เรียก มหา- สุกญุตตา.

ครั้นมองดู โลกว่าง อย่างแท้จริง
ก็เห็นสิ่ง ที่เรียก ว่า มหา-
อมฤต นคร ช้อนอยู่นา
นี้เรียกว่า มองฟ้า แล้วปะดิน.

คิดดูเถิด บ้าหรือดี มีให้ดู
ถ้าไม่เห็น อย่าเพ่อจู้ มาตินิน
ถ้าจะมัว อยู่ที่เห็น ดินเป็นดิน
ก็ดูตกิน มันไป เป็นไส้เดือน

พุทธทาส อินทปัญโญ

การบวชคืออะไร ?

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจ ในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์แห่งภาควิสาขบูชา เป็นครั้งที่ ๓ ในวันนั้นนี้ อาตมาก็ยังคงกล่าวเรื่องอะไรเป็นอะไร? ต่อไปตามเดิม เฉพาะในวันนี้จะได้กล่าวโดยหัวข้อว่า การบวชคืออะไร?

ขอให้ท่านทั้งหลาย ย้อนระลึกนึกถึงคำบรรยายครั้งที่แล้วๆมา ที่บอกว่า อะไรคืออะไร? บางคนเข้าใจไปว่า มาพูดให้เสียเวลา เพราะมันเป็นสิ่งๆที่รู้ๆกันอยู่แล้ว. แต่ขอให้พิจารณาดีให้คิดว่าที่ท่านรู้จักกันอยู่แล้วนั้น มันเหมือนกับที่อาตมาเอามาชี้แจงให้ฟังหรือหาไม่? นับตั้งแต่ครั้งแรกที่สุดว่า : การศึกษาคืออะไร? การงานคืออะไร? การคบหาสมาคมคืออะไร? ศาสนาคืออะไร? การทำบุญสุนทรทานคืออะไร? ชีวิตจิตใจคืออะไร? ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร? ดังนี้ เป็นต้น.

แม้ที่สุด ยังต้องพูดว่า ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร? ท่านทั้งหลายก็มีทรัพย์สินสมบัติ และรู้ว่าทรัพย์สินสมบัตินั้นคืออะไร

* บรรยายวันเสาร์ ภาควิสาขบูชา ๒๔ มิ.ย. ๒๑

จริงหรือ? ถ้าเอาตมาเอาเรื่องที่อยู่แล้วมาพูด อาตมาก็เป็นคนโง่; แต่ถ้าท่านทั้งหลายไม่รู้จักสิ่งๆ ที่เรียกว่าทรัพย์สินสมบัตินั้นอย่างเต็มความหมายของคำๆ นั้น ท่านทั้งหลายก็เป็นคนโง่. เรามาลดกันโง่ก็ได้ หรือโง่กันทั้ง ๒ ฝ่ายก็ได้ ถ้าว่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ อันถูกต้องยิ่งขึ้นไปในสิ่งเหล่านี้.

คิดดมันก็น่าหวั ที่จะมาพูดกันว่า ชีวิตจิตใจคืออะไร? ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร? การทำงานคืออะไร? เหล่านี้ถ้าท่านรู้จักสิ่งเหล่านี้จริง ปัญหาต่างๆ ที่กำลังเกิดอยู่นี้ ก็จะไม่เกิดขึ้น.

ในวันนี้ เป็นวันสุดท้ายของการบรรยายภาควิสาขบูชา อาตมาก็พูดถึงเรื่องการบวช ว่าการบวชนั้นคืออะไร? ทำไมจึงพูดเรื่องการบวชในวันนี้? เพราะว่ามันเป็นฤดูบวช. ใครๆ ก็จะไปบวชลูกบวชหลาน; ถ้าทำไม่ดีก็เป็นคนโง่ เพราะไม่รู้ว่าการบวชนั้นคืออะไร. เป็นพระเป็นเณรเดินเก็บๆ กังๆ อยู่หลายองค์ ซึ่งแสดงท่าทางให้เห็นว่า ไม่รู้เลยว่า บวชนั้นคืออะไร?

ท่านทั้งหลายที่เป็นพ่อแม่ ที่จะเตรียมตัวบวชลูกบวชหลานนี้ ก็เตรียมเงินตั้งพันตั้งหมื่น สำหรับจะบวชลูกบวชหลานให้สมใจ นี้ก็โง่ตั้งพันตั้งหมื่น เพราะว่าการบวชนั้นไม่เกี่ยวกับเรื่องใช้เงินเลย. ถ้าเป็นการบวชที่แท้จริง จะไม่ใช้เงินเลยก็ได้, ยิ่งใช้เงินมากเท่าไร ยิ่งไม่เป็นการบวชมากเท่านั้น. บางคนก็ใช้เงินตั้งหมื่น

ในการบวชลูกคนเดียวชั่ว ๕ วัน ๗ วัน มันยังโง่ต้งหมิ่น,
มันยังไม่เป็นการบวชเท่านั้น.

ฉะนั้น ใครที่จะบวชลูกบวชหลานของตน เตรียมเงิน
ไว้ตั้งพันตั้งหมื่นนั้น ก็เตรียมใจไว้ตั้งพันตั้งหมื่นก็แล้วกัน.
มันมันเป็นเหตุที่กำลังจะบวชกันอยู่อย่างนี้ ขอให้ฟังดูให้ดี ว่าการ
บวชนั้นมันคืออะไร? จะต้องใช้เงินตั้งพัน ตั้งหมื่น จริงหรือ
ไม่? จะต้องฆ่าหมู ๔ ตัว ฆ่าวัว ๑ ตัว ฆ่าควาย ๑ ตัว หรือ
ไม่? ยิ่งทำอย่างนั้น ยิ่งไม่เป็นการบวช หมายความว่าอะไร?

เพราะเหตุผลอย่างที่ว่ามานี้ อาตมาจึงถือว่า เราควร
จะพูดเรื่องการบวชนั้นคืออะไร กันเสียที โดยตั้งปัญหาขึ้นมาว่า
การบวชคืออะไร?

(ก) ว่าโดยตัวหนังสือกันก่อน ตัวหนังสือหรือคำพูด
คำว่า การบวชนั้น ก็คือ คำบาลีว่า ปุพฺพชฺชา หรือ บรรพชา
นี้เรียกว่า การบวช คนที่บวชนั้นเรียกว่า ปุพฺพชฺชิต หรือ
บรรพชิต คำว่า บรรพชา คู่กันกับ บรรพชิต การบวชเรียกว่า
บรรพชา ผู้บวชเรียกว่า บรรพชิต.

ทีนี้ ปุพฺพชฺชา หรือ ปุพฺพชฺชิต นั้น มันแปลว่าอะไร?
คำนี้แปลว่า ไปหมด เว้นหมด; ไปหมดเว้นหมดจากอะไร? ถ้า
เกี่ยวกับเรื่องการบวช ก็ไปหมด เว้นหมดจากความคับแคบในบ้าน
เรือน จากปัญหาต่างๆ ในโลกนี้, หรือจะให้แคบเข้ามาอีกก็ว่า
ไปหมด เว้นหมด จากสิ่งที่ เป็นอุปสรรคแก่การก้าวหน้าทางวิญญาน.

เราต้องการความก้าวหน้าทางวิญญาณ บ้านเรือน^{นี้} เป็นอุปสรรค แก่การก้าวหน้าทางวิญญาณ; เพื่อให้พ้นจาก อุปสรรคเหล่านี้ จึงออกไปบวช. ^{นี้}นักเป็นอันว่า ไปหมดจาก อุปสรรค ^{นี้}ที่มอยู่ในบ้านเรือน, ^{นี้}หรือเว้นเสียจากอุปสรรค ^{นี้}ที่อยู่ในบ้านเรือน. ^{นี้}ตัวหนังสือแปลว่า ไปหมด หรือเว้นหมด ในลักษณะอย่างนั้น.

(ข) ^{นี้}ที่นี้ มาดูที่ความหมายอันกว้างขวางของคำๆ ^{นี้}กันจะดีกว่า จะได้จากสิ่งที่เรียกว่า การบวช^{นี้} อย่างครบถ้วน ยิ่งขึ้น. ในปัจจุบันนี้ การบวช^{นี้}ก็มีอยู่เป็น ๒ ชนิด คือ บวช สมบูรณ์, ตามความหมายของคำว่า บวช โดยทั่วไป^{นี้}อย่างหนึ่ง, บวชชั่วคราว หรือชั่วคราวอย่างยิ่ง ^{นี้}นั้นอีกชนิดหนึ่ง.

บวชสมบูรณ์แบบ ^{นี้}หรือบวชตลอดไป ตามความหมายของคำว่า การบรรพชา ^{นี้}นั้นแหละ คือเรื่องที่จะพูดกันใน ^{นี้}วันนี้. ส่วนเรื่องบวชชั่วคราว^{นี้} เป็นการพูดโดยอ้อม หรือว่าโดยแฝงพร้อมกันไปในตัว; ถ้าเข้าใจการบวชโดยแท้จริง โดยสมบูรณ์แล้ว ก็พอจะเข้าใจได้ว่า การบวชชั่วคราว^{นี้} มุ่งหมายอะไร.

เดี๋ยวนี้เพราะ ^{นี้}ไม่เข้าใจคำว่า การบวช, การบวชชั่วคราว^{นี้}ก็ยังไม่เข้าใจ และยังไม่ได้ผล; ลงทุนเป็นพันเป็นหมื่น ^{นี้}แล้วก็บวช ๕ วันบ้าง ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง ^{นี้}แล้วก็สึก คงได้แต่ความงอกกลับไป, ^{นี้}เกี่ยวกับเรื่อง การบวช^{นี้}ไม่ได้อะไร;

ฉะนั้นจะพูดถึงเรื่อง การบวชสมบุรณ์แบบ คือในความหมาย หรือหลักทั่วไปของสิ่ง ๆ น.

๑. ข้อแรกที่สุด จะพูดว่า การบวชคือการออกไปค้นหา ออกไปแสวงหา ว่าอะไรเป็นกุศล. นิยมคำพูดคำตรัสของ พระพุทธเจ้ามากแล้ว.

เมื่อพระพุทธเจ้าจะออกบวช ท่านได้เล่าเรื่องไว้ว่า : ท่านรู้สึกว่ายากันในโลกนี้ อย่างไม่รู้จักสิ่งที่มี ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย, แล้วก็หลงอยู่ในสิ่งที่มี ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย, ทำให้ชีวิตฆราวาสมันคับแคบ เต็มไปด้วยทุกข์ คือสิ่ง สกปรก. ถ้าอย่างไรก็จะออกจากเรือนนี้ ออกไปบวชเพื่อแสวงหาว่า อะไรเป็นกุศล? ท่านใช้คำว่าอย่างนี้ คือ ออกบวชเพื่อแสวงหา ว่าอะไรเป็นกุศล.

ฉะนั้น การบวชก็คือ การออกไปค้นหา ไปแสวงหาว่า อะไรเป็นกุศล. มันเป็นคนรู้สึกของคน ที่รู้สึกว่ายู่ใน บ้านเรือนนี้ มันอยู่ในท่ามกลางแห่งความโง่ แห่งความหลง. ทุกๆอย่างที่มีอยู่ในบ้านเรือนนี้ มันเป็นอกุศลเพราะว่ามันอยู่ด้วยความ โง่ อยู่ด้วยความหลง จึงบวช ออกไปเพื่อจะแสวงหาว่าอะไร เป็นกุศล. นี้ คำตรัสของพระพุทธเจ้า.

เมื่อถือเอาตามหลักนี้ เราก็จะเห็นได้ว่า การบวชนั้น คือ การออกไปแสวงหา ค้นหา ว่าอะไรที่มันเป็นกุศล คือ มันดีกว่าการครองเรือน. บางทีพระองค์ก็ตรัสเล่า ซึ่งทำให้

เราทราบได้ว่า แต่โบราณกาลนั้น เขาออกบวชกันทำไม? ความหมายก็อย่างเดียวกันแหละ คือ เขาเบื่อ เออพระราชาความซ้าซากของความป็นฆราวาส มันก็มีเท่านั้นแหละ.

ท่านทั้งหลายก็พอจะรู้ได้เองว่า “เท่านั้นแหละ” มันคือเท่าไหน? มันไม่มีอะไรดีไปกว่านั้น; ฉะนั้น เขาจึงตัดสินใจออกไป ค้นหาว่าอะไรดีกว่านั้น; แล้วก็ไป พบเรื่องของการบำเพ็ญทางจิตทางใจ พบความสุขอย่างใหม่ เป็นความรู้ันใหม่ ตั้งเป็นแบบฉบับขึ้น ไว้ออนสืบๆ กันต่อไปในการออกบรรพชา.

แต่ว่ามันยังไม่ก้าวหน้าถึงที่สุด มันจึงมี จุดสุดท้าย เพียงว่า ได้บังเกิดในพรหมโลก คือ เขาออกไปบำเพ็ญเพียรทางจิต ทางเมตตา กรุณา อย่างที่เรียกว่า มีจิตใจไม่ข้องแวะในโลก ที่เต็มไปด้วยกามารมณ์ ดายก็ไปพรหมโลก; หมายความว่า ทั้งโลกนี้แล้วก็มีโลกอย่างพรหมโลก. นี้ก็มีความหมายอย่างเดียวกัน ว่าบวชเพื่อจะออกไปค้นหาว่าอะไรมันดีกว่านี้.

๒. ที่นี้ ถัดมาอีก อาตมาอยากจะพูดว่า การบวชคือการออกไปอยู่อย่างต่ำต้อย อย่างไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไร.

นี่ถ้ามันเป็นเรื่องของคนบวชชั่วคราว เช่น ลาบวช ๓ เดือน อย่างนี้ มันก็กลายเป็นการไปฝึก และไปทดลอง. นี่ใครบวช ๓ เดือน หรือไม่ถึง ๓ เดือน ก็ลองฟังข้อนี้ดูบ้าง

ว่าถ้าอย่าให้โง่ อย่าให้ตกเป็นความโง่แล้วก็ขอให้ถือว่า . การ
 บวชชั่วคราวนั้น ออกไปฝึก ออกไปทดลองการเป็นอยู่อย่าง
 ต่ำต้อย, ไม่ต้องใช้เงิน และเป็นอยู่อย่างไม่มีทรัพย์สินสมบัติ
 อะไร, เป็นอยู่ในลักษณะของคนขอทาน, เรียกว่า มีชีวิตที่ต่ำ
 ต้อย. ลองดูว่า มันจะอยู่ได้ไหม? ทำไม่จึงกลัวกันนัก?
 แล้วก็อยู่อย่างไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไร นี่ก็เพื่อให้รู้ว่า มันอยู่
 ได้ไหม? ทำไม่จึงกลัวกัน?

นักบวชทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นในพุทธศาสนา หรือนอก
 พุทธศาสนาก็ตาม ล้วนแต่มีความเป็นอยู่ที่ต่ำต้อย คือ ระดับ
 ขอทาน : เลี้ยงชีวิตอยู่ด้วยอาหาร แล้วแต่ใครจะได้มาอย่างไร.
 ที่ไปไกลกว่านั้น ก็คือไปอยู่ในป่า กินใบไม้ กินผลไม้ กิน
 รากไม้ กินผักบัว แล้วแต่ว่าฤดูไหนมันจะมีอะไรให้กิน. นี่ก็
 เรียกว่า อยู่อย่างต่ำต้อย.

การกินอาหารก็ดี เครื่องนุ่งห่มก็ดี ที่อยู่อาศัยก็ดี ยา
 รักษาโรคก็ดี ล้วนแต่อยู่ในระดับที่ต่ำต้อยไปทั้งนั้น; เรา
 เรียกว่า ไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไรเลย. อย่างภิกษุก็ควรจะมีแต่
 จีวรกับบาตรเท่านั้น เหมือนกับที่ได้ทรงเปรียบเทียบโดยอุปมาว่า
 มีแต่บีกเป็นภาระเหมือนกับนก. นกไม่ต้องมีทรัพย์สินสมบัติ
 เป็นภาระ. ภิกษุก็ควรจะเป็นอย่างนั้น มีแต่บาตรและจีวร
 เท่านั้นจำเป็น, เป็นภาระติดตัวก็มีเพียงเท่านั้น.

การอยู่อย่างนั้น มีความจำเป็นมาก สำหรับการ
 ประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อจะบรรลุถึงนิพพาน คืออยู่อย่าง
 ต่อดอย ไม่ยกหูหวาง; มันก็คิดมากอยู่แล้ว. ถ้าไม่คิดอยู่
 อย่างต่อดอย มันก็คิดจะยกหูหวาง, จะต้องอยู่อย่างไม่มี
 ทรัพย์สมบัติ มันจึงไม่มีการสะสม. ถ้าอยู่อย่างยกหูหวาง
 และสะสมทรัพย์สมบัติ มันก็ไม่เป็นการบวชเลย; ไม่ต้อง
 มีใครมาบอก มาดำ มาว่า มันไม่เป็นของมันเอง; เพราะว่าการ
 บวชนั้น มีหลักเกณฑ์อย่างนั้น.

๓. หนี ถูตักไปอีก ก็พบว่า การบวชนั้น คือการ
 ฝึก การทดลองในการบังคับตน บังคับอินทรีย์.

นี่หมายความว่า ออกไปบวชนั้น ไปถือศีล ถือ
 สิกขาบท หลายๆอย่าง ล้วนแต่เป็นการบังคับตน คือ บังคับ
 จิต บังคับความรู้สึก ไม่ให้เป็นไปอย่างผิดๆ คือ เป็นกิเลส
 แล้วก็บังคับความควบคุมอินทรีย์ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ;
 ต้องควบคุม ต้องบังคับอินทรีย์ และจะต้องมีการเสียสละ
 ของรัก ของชอบใจ ขึ้นสุดยอดในโลกนี้.

สัตว์โลกที่อยู่ในโลกของกามาวจรนี้ มันมีกามารมณ์
 หรือเรื่องของเพศ เป็นของรัก ของชอบใจสุดยอด. คนบวช
 จะต้องสละสิ่งนี้; มันจึงบังคับจิต บังคับความรู้สึก ไม่ให้
 เกี่ยวข้อง หรืออาลัยในสิ่งเหล่านี้; จึงเรียกว่า มีการบังคับ
 ความรู้สึก, แล้วก็บังคับตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจต่อไป ในเมื่อ

จะไปพบอารมณ์อะไรทำนองเดียวกันนี้ ข้างหน้าต่อไปอีก;
ไม่เชื่อว่า บวชแล้ว ก็จะไปอยู่ชนิดที่ไม่แตะต้องกับอารมณ์
ทางเพศ.

เหมือนกับว่า บวชเป็นพระ เป็นเณรแล้ว มันก็ยัง
มีการได้เห็นรูป ฟังเสียง ตมกลิ่น ลิ้มรสอยู่นั่นเอง, และ
บางทีมันก็เป็นเรื่องทางเพศ เพราะยังต้องใกล้ชิดกันอยู่ ยัง
ต้องไปบิณฑบาต ซึ่งยังต้องใกล้ชิดในทางเพศ; พระเณร
ก็ยังต้องใกล้ชิดสตรีเพศ.

ปัญหาลำบากยิ่งยากใจของเราที่นี้ ก็เรื่องพระเณรที่
จะบรรยายภาพในโรงหนัง ซึ่งมีผู้หญิงมาก บางทีก็หน้าตา
สวย ๆ ยั่วชวนเสียด้วย; พระเณรเ็นเด็กตร้อน ยอมแพ้ไปก็มี
หรือถึงกับว่าล้มเหลวในทางจิตใจไปก็มี. นี่คิดดูเถิดว่า มัน
เป็นสิ่งที่ตนหนีไม่พ้น; จึงถือเอาเป็นบทเรียน เป็นสนาม
สำหรับคนจริง คนที่กล้า คนที่เป็นลูกตถาคตจริง มันจะได้
ฝึกฝนในการที่จะต่อสู้ เพื่อการบังคับตน หรือบังคับอินทรีย์.

อย่างที่ว่ามา; นี้เราเรียกว่า การบวช คือ การถือ
ระเบียบปฏิบัติ ที่เราเรียกว่า ศีล ในการบังคับตน บังคับ
อินทรีย์ พรากจิตเสียให้ห่างจากของรักของชอบใจ ตามวิสัย
คนที่อยู่ในโลกกามาวจร.

ที่นี้ ถ้าว่า เป็นพระเณรที่บวชชั่วคราว มันก็เท่ากับ
ว่า ลองฝึกดู ว่ามันจะได้หรือไม่? ถ้าได้แล้ว มันจะมีประ

โยชน์สักก็มากน้อย? พวกที่บวชจริง บวชตลอดไป ก็ไม่ใช่เรื่องลองฝึกดู แต่เป็นเรื่องทำจริงตลอดไป. พวกบวชชั่วคราวก็เรื่องลองฝึกดูว่า มันจะได้หรือไม่?

๔. ที่นี้ ต่อไปอีก ก็อยากจะพูดว่า การบวชคือความสะดวก ในการที่จะเดินทางออกไปนอกโลก.

มันเป็นคำพูดที่เป็นภาพพจน์; บางคนก็ฟังไม่ถูกว่าการเดินทางออกไปนอกโลกนั้นคืออะไร? แล้วการบวชมันเป็นความสะดวก ที่จะเดินทางออกไปนอกโลกอย่างไร?

เดินทางออกไปนอกโลกนี้หมายถึงเดินด้วยจิตใจ ให้จิตใจวิวัฒนาการขึ้นไป ในการที่จะอยู่เหนือการครอบงำของโลก. ออกไปนอกโลก ก็หมายความว่า มันมีจิตใจชนิดที่โลกนี้ทำอะไรไม่ได้. นี่ก็คือการบรรลุคุณธรรม ที่สูงขึ้นไปในทางจิตใจ : ตัวอยู่ในโลก แต่ใจอยู่นอกโลก, ปัญหาใดๆในโลกนี้ไม่ครอบงำบุคคลนั้น ไม่ทำบุคคลนั้นให้ลำบาก.

การบวชนี้มันสะดวกแก่การที่จะเดินทางออกไปนอกโลก เพราะว่า การบวชนั้น ทำให้ไม่มีอะไรเป็นภาระ มันมีภาระเหลือแต่เพียงเหมือนกับว่านกมีแต่ปีก เป็นภาระบินไป; จะเปรียบเทียบกันง่ายๆก็ว่า คนเดินตัวเปล่า กับคนหาบ้านไปด้วยนี้ มันผิดกันเท่าไร? คนหนึ่งเดินตัวเปล่า มันสะดวกคล่องแคล่วอย่างไร? คนหนึ่งหาบ้านเรือนไปด้วยมันจะ

ลำบากยิ่งยากสักเท่าไร; ฉะนั้น การบวชจึงเป็นความสะดวก
ในการที่จะเดินทางออกไปนอกโลก ในลักษณะอย่างนี้.

๕. ที่นี้ จะพูดให้เห็นชัด ถัดไปอีก ก็อยากจะพูดว่า
การบวชคือโอกาสแห่งการได้สิ่งสูงสุดของมนุษย์, โอกาสแห่ง
การได้สิ่งสูงสุด หรือดีที่สุดในที่มนุษย์ควรจะได้.

อะไรเป็นสิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะได้? มันเป็นเรื่อง
ที่เข้าใจยากสำหรับเด็กๆ หรือสำหรับคนธรรมดาสามัญ; จะ
ต้องทราบถึงลักษณะแห่งจิตใจของคนเราที่มันมีอยู่เป็นชั้นๆ
จนกว่าจะถึงชั้นสุดยอด. กล่าวตามพระคัมภีร์ ก็กล่าวว่า:-

ก. คนธรรมดาสามัญ ที่มีความรู้สึกพอใจในเรื่อง
ทางเพศ เพศหญิง เพศชาย น้อย; คนอย่างนี้เขาเรียกว่า
มีจิตใจอยู่ในระดับ กามาวจร คือจิตใจของเขา เอาแต่จะท่อง
เที่ยวไป ในความรู้สึกทางเพศ รู้สึกอย่างอื่นไม่เป็น คิดอย่าง
อื่นไม่เป็น. นี้คือคนทั่วไป เป็นมนุษย์ก็ได้ เป็นเทวดาก็ได้
กระทั่งว่าเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ยังได้ แต่ยังไม่มากเหมือนมนุษย์;
มนุษย์เป็นมากกว่า.

มนุษย์หลงไหลในกามารมณ์มากกว่าสัตว์เดรัจฉาน.
แต่พวกเทวดานั้น รู้สึกว่าจะเป็นขนาดหนัก; เพราะเรื่อง
ของเทวดาแล้ว ก็พูดแต่เรื่องกามคุณ. สัตว์เหล่านี้เรียกว่า
สัตว์ที่อยู่ในกามาวจรภูมิ มีจิตใจคอยแต่จะท่องเที่ยวไปใน
กามารมณ์เท่านั้น. นี้เป็นธรรมดา ไม่สูงอะไร ไม่ดีอะไร.

ข. ระดับที่จะสูงขึ้นไปกว่านี้ มันก็เป็นไปตามลำดับ
 คือว่าไม่ลุ่มหลงในกามารมณ์ ก็ไปลุ่มหลงในวัตถุที่บริสุทธิ์
 ที่ไม่เกี่ยวกับกามารมณ์. ถ้าว่า มีความสุข ก็มีมีความสุขเกิด
 จากสมาธิ เป็นสมาธิที่อาศัยสิ่งที่มีรูปเป็นอารมณ์ ก็เรียกว่า
 สูงขึ้นไป คือว่า ไม่หลงไหลในกาม หรือเรื่องทางเพศ.

ยกตัวอย่างเห็นได้ง่ายๆ บางคนที่อาตมารู้จัก เขารัก
 ปลากัด รักนกเขา ยิ่งกว่าลูก กว่าเมีย จนอยู่กันไม่ได้ หรือ
 จนอยู่กันด้วยความยากลำบาก; เพราะนายคนนั้นรักปลากัดยิ่ง
 กว่าเมีย, รักนกเขายิ่งกว่าเมีย.

นี่เพื่อบอกให้รู้ว่า เรื่องวัตถุล้วนๆ ไม่เกี่ยวกับ
 กามารมณ์ มันก็มีอิทธิพลมากเหมือนกัน, ทำให้โยคี มุนีบาง
 จำพวก หลงไหลอยู่แต่ในความสุขที่เกิดจากรูปฌาน คือสมาธิ
 ที่มีรูปธรรมเป็นอารมณ์. นี่เป็นความดีที่เลื่อนขึ้นไปใน
 ระดับแรก, ความสูงที่เลื่อนขึ้นไปในระดับแรก. ระดับแรก
 คือกาม, ระดับที่ ๒ นี้คือ รูป รูปธรรมอันบริสุทธิ์.

ค. ที่นี้ ระดับที่สูงขึ้นไปอีก ก็ไปสู่สิ่งที่ไม่มียรูป ก็
 เรียกว่า อรูป หรืออรูปธรรม แสวงหาและได้รับความสุข ที่
 เกิดมาจากสิ่งที่ไม่มียรูป ได้แก่อรูปฌานทั้งหลาย. คนที่เคย
 ศึกษาเล่าเรียนนักธรรมมาแล้ว ย่อมรู้ว่ารูปฌานทั้ง ๔ คือ
 อะไร? อรูปฌานทั้ง ๔ คืออะไร?

เดี๋ยวนี้ คนชั้นนี้เลื่อนชั้นมาถึง อรูปฌาน แสงหา
ความสุขจากอรูปฌาน หลงไหลอยู่ในอรูปฌาน อากาสนัญ-
จายตนะ เป็นต้น; ก็เรียกว่า จิตใจสูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง.
ถ้าจะพูดอย่างธรรมดาสามัญ ก็ไปหลงไหลในสิ่งที่เป็นาม-
ธรรม เช่น หลงความดี หลงบุญ หลงกุศล หลงเกียรติยศ
ชื่อเสียง อะไรก็ได้ หลงอย่างยิ่ง.

นี่เป็นเรื่องหลงในอรูป เป็นนามธรรม มันก็สูงไป
กว่าที่แล้วมา คือ ดีกว่าที่จะไปหลงในปลากัด นกเขา อย่าง
ที่ว่ามา เป็นตัวอย่างของชาวบ้านบางคน. นี่มาถึงชั้นอรูป-
ธรรม นี้ก็เรียกว่า อรูปาวจรภูมิ; ในชั้น รูปธรรม ก็เรียกว่า
รูปาวจรภูมิ ต่ำลงไป ก็คือ กามาวจรภูมิ.

เมื่อมาถึงขนาด อรูปาวจรภูมิ แล้ว ก็จะเห็นได้ว่า มัน
สูงขึ้นมาก มันไม่ตกลงไปในกาม ซึ่งเป็นเหมือนกับเปลือก
ตม โคลน เลน อีกต่อไป; มันจึงเลื่อนไปที่เดียวก็ถึงชั้น
โลกุตตรภูมิ ง่ายที่จะขึ้นไปถึงชั้นโลกุตตรภูมิ; คือว่าบรรดา
อะไร ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ จะไม่ครอบงำใจของเขาได้อีกต่อไป :
เรื่องกามารมณ์ที่ดี, ความสุขเกิดจากรูปที่ดี, เกิดจากอรูปที่ดี
ไม่ครอบงำจิตใจของเขาได้อีกต่อไป. เขาก็ตั้งอยู่ในโลกุตตร-
ภูมิ. นี่คือสิ่งสูงสุด จุดหมายปลายทางอันสุดท้าย ที่มนุษย์
จะไปถึง.

ง. การบวชเป็นโอกาสแห่งการได้สิ่งสูงสุด ที่มนุษย์
จะพึงได้ทั้งถึง ในระดับโลกุตตรภูมิ คือ เป็นอริยบุคคล นับ

ตั้งแต่โสดาบัน เป็นต้น จนถึงพระอรหันต์เป็นปรีโยสาน;
มันเป็นโอกาสที่จะได้สิ่งสูงสุดของมนุษย์โดยง่าย. ถ้าจะพูด
รวมๆ กันอีกทีหนึ่ง ก็ว่า มันเป็นโอกาสแห่งการได้ภาวะที่เป็น
อิสระ เป็นเสรี เป็นความหลุดพ้น และเป็นอมตะ.

โลกุตตรภูมิ^๕ นั้น มีความหมายเป็นอิสระหรือเสรี คือ
โลกครอบงำเขาไม่ได้ โลกทำอันตรายเขาไม่ได้ มีจิตใจ
เหนือโลก โลกทำอะไรไม่ได้; อย่างนี้เรียกว่า อิศรภาพก็ได้
เสรีภาพก็ได้, ความหลุดพ้นไปจากความผูกพันในโลกก็ได้.
เรียกชั้นเลิศอีกทีหนึ่ง ก็ว่า ถึงระดับอมตะ คือไม่ตายอีกต่อไป.

ได้เข้าถึงความจริงที่เห็นชัดว่า ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล
ที่เกิดอยู่ หรือตายไป มีแต่ธรรมชาติ อันเปลี่ยนแปลงไปตามเรื่อง
ของธรรมชาติ; ฉะนั้น จึงรู้จักสิ่งที่ไม่ตาย. จิตจึงไม่รู้จัก
กับความตาย เรียกว่า จิตได้บรรลุอมตธรรม หรืออมฤตธรรม
การบวชเป็นโอกาสที่จะทำให้จิตได้เข้าถึงอิศรภาพ เสรีภาพ ความ
หลุดพ้น หรืออมฤตธรรม อย่างนี้.

ขอให้คนบวชทุกคนพึงดูให้ดี ๆ มองดูให้ดี ๆ ว่า การ
บวชนั้นเป็นโอกาส สำหรับการบรรลุถึงสิ่งสูงสุด ที่มนุษย์
ควรจะได้รับ ในลักษณะอย่างนี้.

๖. ^๕ ที่นี้ จะพูดอีกทีหนึ่ง อีกคนหนึ่ง ^๕ ก็จะพูดว่า
การบวช ^๕ คือการอยู่บนหัวคนทุกคน.

ขอภัยพูดหยาบคายไปหน่อย ว่าการบวชนั้น คือ การอยู่บนหัวคนทุกคน จริงหรือไม่จริง ก็ลองคิดดู? การบวช บวชแล้ว ก็ถูกสมทบเข้าไปในหมู่พระอริยเจ้า หมู่พระอริยสงฆ์ เป็นที่เคารพบูชาของสัตว์โลก เป็น อากุญเญโย ปาทุญเญโย ทกขิณเญโย อณชลิกรณเญโย อนุตฺตโร ปุณฺณกเขตฺโต โลกสฺส.

ฉะนั้น การบวช คือการอยู่บนหัวคนทุกคน จะยากจนเช็ญใจอะไรมา พอบวชแล้ว ทุกคนเขาไหว้ เมื่อไม่บวช ไม่มีใครไหว้เลย พอบวชแล้ว ทุกคนก็ไหว้, เจ้าใหญ่นายโต ราชามหากษัตริย์ ก็ยอมไหว้. นิดูที่ว่า การบวชนี้ มันทำให้ไปอยู่บนหัวคนทุกคน เพราะว่าไปสมทบเข้ากับหมู่สงฆ์ หมู่พระอริยเจ้า.

คิดดู แล้วก็จะเห็นว่า มันมีอะไรพิเศษอยู่; ฉะนั้น พระเถระที่บวชใหม่มัน อย่าทำอะไรมันง่ายกับเกียรติยศเกียรติคุณของการบวช. ถ้าทำผิด แล้วมันจะกัดเอา; การบวชนั้น แหละ มันจะทำความวินาศฉิบหายให้แก่คน ที่ไม่รู้จักการบวช; เมื่อบวชแล้ว ได้อยู่บนหัวคนทุกคน : เอาอะไรไปให้พระ ก็ต้องไหว้, เอาของไปให้กินแล้วยังต้องไหว้อีก แล้วที่พระ ให้เรา เราก็กินต้องไหว้อีก.

ทำไมไม่แตกเปลี่ยนแปลงกันล่ะ? ที่พระให้เรา เรายังต้องไหว้อีก, เราให้พระ เราก็กิน, เราก็กินทั้งขึ้นทั้งล่อง. ที่จริง เมื่อเราให้พระ พระควรจะให้เรา แต่มันไม่เป็นอย่าง

นั้น เพราะว่า มันอยู่กับคนละระดับเสียแล้ว. เอาของไปถวายพระ ก็ต้องไหว้พระ; เมื่อพระให้ของเรา เราก็ต้องไหว้พระ เรามีแต่ไหว้ข้างเดียว.

นี่จึงดูความที่ว่า การบวชนั้นไปอยู่บนหัวทุกคน มีอะไรดี สำหรับจะอยู่บนหัวคนทุกคน? มันก็มีการ บวชจริง เรียบจริง ปฏิบัติจริง ได้ผลจริง คือเป็นนักบวชจริง แล้วส่งสอนคนอื่นต่อไปจริงเท่านั้นแหละ มันจึงจะมีอะไรดีชนิดที่ว่าอยู่บนหัวคนทุกคน; ถ้าไม่อย่างนั้น มันเป็นคนหลอกลวง เป็นคนปลิ้น เป็นคนขโมย อยู่ด้วยความเป็นคนขโมย อย่างยิ่งก็คืออย่างนี้.

พระพุทธเจ้าก็เคยตรัสอย่างนี้ ว่า คนที่ไม่บรรเทากิเลสอันเป็นขโมยอย่างยิ่ง หลอกลวงอย่างยิ่ง เหมือนนายพรานปลอมตัวเข้าไปใกล้สัตว์ เพื่อจะยิงสัตว์ใกล้ๆ. พระนิกก็เหมือนกัน เมื่อไม่ได้ทำอะไรให้สมกับการบวช มันก็เหมือนกับนายพรานชนิดนั้น ปลอมตัวอยู่ เพื่อบริโภคน้ำจิ้ม ๔ ของชาวเมือง; แต่ถ้าทำให้ถูกต้องแล้วเรื่องมันก็จะไปอยู่ในรูปคำอย่างที่ว่า การบวชนั่นคือการอยู่บนหัวคนทุกคน แล้วก็ในทุกภพ คือ ในไตรภพ.

ไตรภพ ชาวบ้านอาจจะไม่รู้ว่าจะไร? ไตรภพ ก็คือ กามาวจร รูปาวจร อรูปาวจร สามอย่าง อย่างที่กล่าวมาแล้ว. ที่พูดโดยภาษาธรรม ก็หมายความว่า จิตใจใน ๓ ระดับ. ถ้า

พูดในภาษาคนก็จัดเป็นโลกๆ : กามภพ ก็คือ โลกมนุษย์
 ธรรมดาสามัญญ์ รวมทั้งเทวดาสามัญญ์, รูปภพก็ชั้นรูปพรหม,
 อรูปภพ ก็ชั้นอรูปรหม, มีอยู่ ๓ ภพอย่างนี้.

พวกที่เล่นละคร แต่งเป็นกาพย์กลอนที่น่าหัวเราะว่า
 บัดนั้น พระอภัยจอมไตรภพ คนโง่ ไม่รู้ว่าไตรภพนั้นคืออะไร
 เขาก็เขียนไปว่า พระอภัยจอมไตรภพ พระอภัย คนบ้าๆบอๆ
 ลุ่มหลงในกามาวจรอย่างยิ่ง จะเป็นจอมไตรภพได้อย่างไร
 ไตรภพ คือ กามาวจรภพ รูปาวจรภพ อรูปาวจรภพ คน
 อย่างพระอภัยจะเป็นจอมไตรภพได้อย่างไร นี่เพราะว่า เขา
 ไม่รู้จักคำว่า ไตรภพ

เดี๋ยวนี้ มารูจักคำว่า ไตรภพ กันเสียอย่างนี้ แล้วก็
 จะได้ว่า การบวชนั้นอยู่บนหัวคนทั้ง ๓ ภพ คือทั้งไตรภพ สัตว์
 ในกามาวจรภพ ก็ไหว้คนบวช, สัตว์ในรูปภพ ก็ไหว้คนบวช,
 สัตว์ในอรูปรภพ ก็ไหว้คนบวช คือการอยู่บนหัวคนทุกคน
 ทั้ง ๓ ภพ เรื่องมันเล็กหรือใหญ่ ก็ลองคิดดู

๗. ที่นี้ ก็ดูต่อไปอีก ว่าการบวช คือโอกาสแห่ง
 การทำประโยชน์เพื่อบุคคลอื่นอย่างมหาศาล; การบวชคือ
 การทำประโยชน์ผู้อื่น อย่างมหาศาลหรือสูงสุด.

ใครๆก็ยอมรับนับถือความเป็นมนุษย์ เป็นคนของ
 ตัวแล้ว เขาไม่ยอมให้ชีวิตนี้เป็นหมันเปล่า เมื่อประโยชน์ตน

ทำไปแล้ว ก็ยังเหลือที่จะทำประโยชน์ผู้อื่น ไม่มานั่งนอนๆ เสียเฉยๆ; เช่นว่า มีเงินพอใช้ นอนสบาย จะนอนสบายอย่างไรก็ได้ แล้วก็นอนเสียอย่างนี้ มันเป็นคนที่ไม่คำนึงถึงประโยชน์ผู้อื่น; ในพุทธศาสนาต้องการให้บำเพ็ญทั้งประโยชน์ตน และประโยชน์ผู้อื่น.

ผู้บวช เมื่อทำประโยชน์ตนเสร็จไปแล้ว ก็มุ่งหวังที่จะทำประโยชน์ผู้อื่น จนให้หมดเวลา หมดเรี่ยวหมดแรง หมดความสามารถไปเลย; นี่คือ ข้อที่พระอรหันต์ทั้งหลาย แม้เป็นพระอรหันต์แล้ว ก็ยังชวนช่วยช่วยเหลือผู้อื่น เรียกว่า บำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น; ถึงจะไม่เป็นพระอรหันต์ ก็นึกถึงประโยชน์ผู้อื่นได้ ตามที่เราจะทำได้.

เราไม่พูดอย่างคนเขลา คือพูดว่า ได้เป็นพระอรหันต์เสียก่อน จึงจะช่วยเหลือผู้อื่น. อาตมาจะพูดว่า หรือพูดแล้วด้วยว่า เราช่วยได้เท่าไร เราก็ช่วยไปเถอะ แม้เรายังไม่เป็นพระอรหันต์, เราสู้เท่าไรก็บอกไปเท่านั้น, เราทำได้เท่าไรก็สอนเขาเท่านั้น, ไม่ต้องรอเป็นพระอรหันต์ ก็เพื่อว่า จะได้มีการทำประโยชน์ผู้อื่นพร้อมกันไป.

พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า เมื่อเป็นการสมควร จะทำประโยชน์ตน ก็ทำให้เต็มที่ด้วยความไม่ประมาท เมื่อเป็นการสมควรที่จะทำประโยชน์ผู้อื่น ก็ทำประโยชน์ผู้อื่น

ด้วยความไม่ประมาท; เมื่อเป็นการสมควรที่จะทำประโยชน์
แก่คนทั้ง ๒ ฝ่าย ผูกพันกันไป ก็ทำด้วยความไม่ประมาท
นี้เรียกว่า ประโยชน์ผู้อื่น.

การบวชเป็นการทำประโยชน์ผู้อื่นอย่างมหาศาลอย่าง
สูงสุด อาตมากำลังพูดว่า ถ้าไม่บวชมันไม่เป็นโอกาสที่จะทำ
อย่างนั้นได้.

ทำอย่างนั้น คือทำอย่างไร ก็ดูรายละเอียดต่อไป
ว่าประโยชน์มหาศาลสูงส่งนั้น;

(ก) การเป็นผู้นำในทางวิญญาณ ให้แก่สัตว์โลก.
สัตว์โลกอยู่ในที่มืดมนต์ คือ อวิชชาเป็นคอก เป็นเล้า อัน
เหม็น อันมืด อันสกปรก ติดอยู่ในคอก ออกมาไม่ได้; ผู้
บวชหรือพระอริยเจ้า ก็นำสัตว์โลกออกมาได้. นี้เรียกว่า
เป็นผู้นำในทางจิตทางวิญญาณ.

หนังสือพิมพ์ออกข่าวว่า คนไทยเรา^{นี้}เป็นบ้ามากขึ้น
ทุกที ๆ ขณะ^{นี้}ดูเหมือนจะเป็นกันถึง ๒ แสนคน หรืออะไร
แล้วสำหรับคนบ้า; เพราะเหตุการณ์ในโลกมันผันผวนมาก
เกินไป หาทางออกไม่ถูกก็เป็นบ้า ฆ่าตัวเอง ฆ่าพ่อแม่ ฆ่า
ลูกเมีย อะไรหลาย ๆ อย่างที่เรียกว่า เป็นความบ้า. นี้เพราะ
ไม่มีผู้นำในทางวิญญาณ วิญญาณมันหาทางออกไม่ได้ มัน
ก็เลยทำอะไรไปตามวิญญาณ ที่ถูกกักขังอยู่ด้วยอวิชชา คือ

ความมืดบอด. ผู้บวชสามารถเป็นผู้นำในทางวิญญาณ หนึ่ง
อย่างหนึ่ง.

(ข) ผู้บวชสามารถสืบอายุพระศาสนาไว้ให้คงมีอยู่ใน
โลก. ศาสนานิกเป็นสังขาร มีเหตุมีปัจจัยปรุงแต่ง ถ้าไม่มี
อะไรปรุงแต่งไว้ มันก็สูญหายไป ดับไป จึงต้องมีผู้ที่สืบอายุ
พระศาสนา คือ ภิกษุ ผู้บวชจริง เรียนจริง ปฏิบัติจริง
ได้ผลจริง สอนจริง; นี่คือเหตุปัจจัยของความมีอยู่แห่งพระ
ศาสนาในโลกนี้. ถ้าโลกยังมีศาสนา คือ มีธรรมมันก็ยังพอ
จะอยู่ไปได้ มีโอกาสที่จะมีความสงบสุข. ศาสนาทุกศาสนา
จำเป็นแก่สัตว์ในโลก. การบวชเป็นการสืบอายุพระศาสนา
ไว้ได้อย่างดี ดีกว่าความเป็นฆราวาส ซึ่งสืบได้น้อยไปหน่อย;
ฉะนั้น จึงถือว่าการบวชเป็นการสืบอายุพระศาสนา.

(ค) การบวชมีโอกาส แม้จะทำประโยชน์ผู้อื่น อย่าง
กุศลสาธารณะ. นี้เอาที่เห็นชัดๆ อยู่วัดวาอารามที่เจ้าอาวาส
มีใจกว้าง ก็สามารถช่วยเหลือประชาชนเรื่องกุศลสาธารณะ.
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยก่อน เรื่องทำถนนหนทางที่ดี เรื่องคุ
เรื่องคลอง เรื่องบ่อน้ำสาธารณะ ศาลาอะไรก็ดี สว่างวัดวา
อารามก็ดี ทำนุสมภารทำได้ดีกว่าชาวบ้าน.

อาตมาอยากจะยกตัวอย่างตัวเอง ซึ่งใครจะเห็นว่า
อวดดีก็ตามใจ ไม่กลัว; อย่างวัดนี้ อย่างสวนโมกข์นี้; ถ้า
อาตมาไม่ได้บวช มันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร. นี่จะทำทนายอย่างนี้

ว่าวัดนี้ ถ้าอาดมาไม่ได้บวช มันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร? ถ้าอาดมาไม่บวช หรือบวช แล้วสึกไปแล้วนี้ มันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร?

วัดนี้มันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนทั่วไป จึงถือว่า การบวชนั้น มันมีโอกาสที่จะทำประโยชน์สาธารณะ; เพราะว่า คนบวช ไม่มีครอบครัว ไม่มีลูกเมีย ที่จะต้องรับภาระรุงรัง มันจึงมีเวลาว่างมาก มีโอกาสเสียสละมาก แม้แต่จะไปช่วยกันสร้างถนนหนทาง บูรณะห้วยหนองคลองบึง บาง อะไรก็ได้ และเคยทำแล้ว.

นี้เรียกว่า แม้แต่การกุศลสาธารณะอย่างโลกแท้ๆ ท่านสมภารก็ทำได้ดีกว่าชาวบ้าน และเป็นหัวหน้านำชาวบ้านให้ทำด้วย จึงถือว่า การบวชก็เป็นการทำประโยชน์กุศลสาธารณะได้ทั่วไป. เพราะไม่มองเห็นกันอย่างนี้ มันจึงไม่คิดว่า อยู่เพียงเพื่อกุศลสาธารณะก็ยังไม่ดี ก็สึกออกไป เพื่อประโยชน์ส่วนตัวเสีย. ฉะนั้น ขอให้ถือเป็นหน้าที่ หรือเป็นสิ่งที่ควรทำกันอย่างหนึ่งด้วยเหมือนกัน ว่าการบวชอยู่นั้น มันมีโอกาสที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ในด้านกุศลสาธารณะทั่วไป.

(ง) การบวชเป็นการตั้งบุรพการี ญาติวงศ์พงศาให้เข้ามาผูกพันอยู่กับศาสนา. ถ้าพระเถรองค์ไหนบวชเข้ามา เขาจะตั้งบิดามารดา ญาติวงศ์พงศาให้มาติดนุ่งนังกันอยู่กับ

วัดวาอาราม หรือพระศาสนา; เพราะฉะนั้น เขาเรียกว่า การบวชนั้น ทำบิดามารดาให้เป็นญาติในพระศาสนา. ถ้าลูก หลานไม่บวช บิดามารดาก็ไม่ใคร่สนใจ; ข้อนั้นปรากฏเป็น ประจักษ์พยานมาหลายรายหลายแห่งหนแล้ว.

อาดมาเคยเห็น ว่าถ้าลูกไม่บวช เขาไม่มาอยู่กับวัดวา หรือศาสนา; พอลูกมาบวช มาอยู่กับวัดวาอาราม ตัวเป็น เกลียว. นี่จึงถือว่า ได้เป็นหลักตลอดไปในอนาคต ว่าการ บวชนั้น เป็นการทำให้บิดามารดาเป็นญาติในพระศาสนา คือเกิดการผูกพันกันขึ้น, เรียกว่าตั้งบิดามารดาเข้าหาศาสนา.

๓ ๔ ขอนี้ ก็พอแล้ว ที่จะเป็นคำอธิบายของคำว่า การบวช; เป็นการทำให้ประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างมหาศาล และ อย่างสูงสุดมหาศาล คือ กว้างขวางหรือมากมาย สูงสุดนั้น มัน ก็คือ สูงสุด. ประโยชน์มหาศาล ประโยชน์สูงสุด ที่จะทำให้ แก่ผู้อื่นนั้น การบวชช่วยให้ทำได้โดยง่าย. จะเห็นได้ว่า คน บวชหลายๆคนที่เคยได้ทำอะไรให้เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ แก่ผู้อื่น ไม่ใช่เพื่อประโยชน์แก่ตัว; แม้ในเรื่องโลก ๆ จะจัด โรงเรียน จะจัดอะไรก็ตาม คนบวชจัดได้ดีกว่า นึกเห็น ๆ กันอยู่.

๘. ที่นี้ ขอดัดไปอีก ก็จะพูดว่า การบวชเป็นการ มาอยู่ในเพศอันสูงสุด.

คำว่า เพศนี้ ไม่หมายแต่เพศหญิงเพศชาย หมายถึง
 เพศในความหมายอื่น คือการเป็นอยู่ การประพฤติกระทำ
 ในแบบอื่น; บางทีก็เรียกว่า วรรณะ ในวรรณะอื่น ก็แปล
 ว่า เพศ, วรรณะเช่นนั้นก็แปลว่า เพศ; เช่น เราพูดกันเป็น
 ภาษาไทยว่า อยู่ในเพศคฤหัสถ์อยู่ในเพศบรรพชิต อยู่ในสมณ-
 เพศ อยู่ในเพศของสมณะ; การบวช คือการเข้ามาอยู่ใน
 เพศอันสูงสุด.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีในเพศฆราวาส. ลองคำ-
 นวนดูให้ดีว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีในเพศฆราวาส,
 พระปัจเจกพระพุทธเจ้า ก็ไม่มีในเพศฆราวาส, พระอรหันต์
 ก็ไม่มีในเพศฆราวาส, จะมีอยู่ในสมณเพศ คือ เพศบวช;
 ดังนั้นเพศฆราวาสมันจึงไม่ใช่สูงสุด มันยังต่ำหรือต่ำเกินไป.

การบวชเป็นการอยู่ในเพศสูงสุด ทำไมไม่มองให้เห็น
 เป็นของดี ของวิเศษกันบ้าง แล้วมันจะอยู่ในสมณเพศ
 ตลอดไป หรือให้มันนานสักหน่อย. เดี่ยวบวชกันเพียง
 เดือนเดียว มันก็ร้อนเป็นไฟ มันจะสีก; บางที ๗ วันก็สีก
 หรือที่ยังทนอยู่ได้^๕ ก็เราร้อนเหมือนกันว่าจิวนั้นมันทำด้วย
 ไฟ. นี่ก็เพราะไม่มองเห็นว่า การบวชนั้นเป็นเพศอันสูงสุด
 คือ เพศสำหรับทรงไว้ซึ่งพระอรหันต์, สำหรับทรงไว้ซึ่งพระ
 บัณฑิต^๖พระพุทธเจ้า, สำหรับทรงไว้ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า. ถ้า
 เรามองเห็นว่า การบวชเป็นการอยู่ในเพศอันสูงสุด ก็คงจะ
 พอใจ.

นี่อาดมาได้พูดมา ให้เห็นว่า การบวชคืออะไร ในหลายแง่หลายมุม; มากพอที่จะทำความเข้าใจกันสำหรับผู้บวช, และสำหรับบิดามารดาของผู้บวช. ขอให้บิดามารดาของผู้บวชโดยเฉพาะ พิจารณาดูให้คว่า การบวชนั้นคืออะไร? แล้วก็ไปจัดไปกระทำให้ลูกหลานของตน ได้มีการบวชอย่างถูกต้อง. การบวชจะต้องใช้เงินเป็นพัน เป็นหมื่น จะต้องฆ่าวัว ๒ ตัว ฆ่าควาย ๓ ตัว หรือไม่ ก็ลองคิดดู. อาดมาพูดว่า ถ้าเป็นการบวชที่แท้จริง ไม่ต้องลงทุน แม้แต่สักสตางค์เดียว; แต่คนโง่เขาไม่ชอบ.

อย่างครั้งพุทธกาล ถ้าใครจะบวช พ่อแม่อนุญาตแล้วก็ไปอยู่วัด ฝากเนื้อฝากตัวกับพระพุทธเจ้า หรือพระอรหันต์ พระมหาเถระองค์ใดองค์หนึ่ง แล้วท่านก็จัดให้บวช. จีวรนั้นหากันตามมีตามได้ : จีวรที่เหลือใช้ หรือจีวรที่มันเกิดขึ้นได้; อย่างไรก็ตาม เขาไม่ได้ซื้อได้ขายกัน เขาให้. ฉะนั้น อุปัชฌาย์เสียอีกจะเป็นผู้ให้ เมื่อรับจะอุปการะคนๆ นั้นให้บวชแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของอุปัชฌาย์จะทำให้มีจีวรมาจากทิศไหน ทางไหนก็ตาม, แล้วก็เอามาให้ บวช, แล้วก็บวชให้ ไม่ได้เสียสตางค์สักหนึ่งสตางค์. ลองคิดดู นั้นแหละ การบวชที่แท้จริง ในครั้งพุทธกาล.

เดี๋ยวนี้ ถ้าบวชมันก็ต้องเสียอะไรมากเป็นร้อยเป็นพัน; แล้วบางแห่งเขาว่าเป็นหมิ่น นินม่นโง่ก็เท่า มันโง่

ร้อยเท่า ไร่พันเท่า ไร่หมื่นเท่า คือ ทำให้ไม่เป็นการบวช, ทำการบวชให้ไม่เป็นการบวช. แถวนี้ก็ยังมีการฆ่าหมู ๓ ตัว ฆ่าวัว ๑ ตัว ฆ่าควาย ๑ ตัว เพราะการบวช. นี่เขาบวชอะไรกัน? มันไม่เกี่ยวกับการบวชเลย, มันทำให้ไม่เป็นการบวช เพราะเป็นเหตุให้เมามายด้วยการกิน เมามายด้วยการกระทำชนิดที่ไม่สมควรแก่มนุษย์; แล้วจะเป็นการบวชอะไรกัน. นี่คนที่เป็นบิดามารดา จะไปบวชลูกบวชหลาน จงคิดนึกถึงข้อนี้ให้มาก; แล้วตัวลูกหลานที่จะบวชนั่นเอง ก็จงคิดถึงข้อนี้ให้มันมาก เหมือนอย่างที่เราได้พูดมาแล้วว่า :-

- การบวชนั้นเป็นการออกไปแสวงหา ไปค้นหาว่าอะไร
 ดีกว่าการที่อยู่ครองเรือน.

- การบวชนั้นเป็นการปฏิบัติกรรมที่ชั่วตัวอยู่อย่างต่ำต้อย
 ไม่มทรพยศมบตเลย.

- การบวชนั้นเป็นการปฏิบัติศีล บังคับตน บังคับ
 อินทรีย์ สละของรัก ของชอบใจสุดขอดในโลกนี้ ออกไปบวช.

- การบวชนั้นเป็นความสะดวก ในการที่จะเดินทาง
 ไปนอกโลก น้พูดอย่างอุปมา.

- การบวชนั้นเป็นโอกาสที่จะได้ส่งสูงสุด ทัมมนุษย์ควร
 จะได้รับ คือได้รับความรอดแห่งจิตใจ ได้รับอมตธรรมความ
 ไม่ตายแห่งจิตใจ.

- การบวชนั้น มันอยู่บนหัวคนทุกคน ถ้ามันเป็นการ
บวชจริง.

- การบวชนั้นทำประโยชน์ผู้อื่น; แม้อย่างประโยชน์
โลก ๆ ได้ยิ่งกว่าคนไม่บวช ถ้าใครมันจริง มันไม่โกหก
ตัวเอง มันว่าอยากจะทำประโยชน์แก่ผู้อื่นแล้ว. บวชเพื่อ
ทำประโยชน์ผู้อื่นอย่างเดียวกันก็ยังไม่พอ; ยังไม่ต้องบรรด^๕ มรรค
ผล นิพพาน มันก็ยังมีโอกาสทำได้ แล้วก็ทำลายกิเลส ความ
เห็นแก่ตัวไป ในการช่วยเหลือกุศลสาธารณะ.

- และการบวชนั้นเป็นเพศอันสูงสุด คือ สมณเพศ
เป็นเพศที่ทรงไว้ซึ่งพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจก-
พุทธเจ้า และพระอรหันต์โดยทั่ว ๆ ไป.

ขอให้พิจารณาทุกกันอย่างนี้ ถ้าเข้าใจอย่างนี้ ผ่าเหลืองก็คง
จะไม่ร้อนนัก มันคงจะบวชกันได้ ๒ พรรษา ๓ พรรษา ๔ พรรษา
๕ พรรษา จนกระทั่งลืมสึกไปก็ได้.

เอาตมาเห็นประโยชน์อย่างนี้ จึงมาพูดกันในวันนี้ว่า
การบวชคืออะไร? การบวชคืออย่างนี้ มันวิเศษก็มากน้อย;
แล้วมันกลับไม่ต้องลงทุนอะไร เป็นเงินเป็นทอง, ทำนอง
เดียวกันกับที่พูดว่า นิพพานเป็นของให้เปล่า ไม่ต้องเสีย
สตางค์ อยากรู้ก็อย่างนั้น. นี่คือการบวชที่แท้จริง ซึ่ง
เป็นการบวชจริง แล้วมันก็ตลอดไป.

ที่นี้ เหลืออยู่นิดหนึ่ง ก็จะพูดถึงการบวช ที่เป็น การบวชชั่วคราว ไม่ได้กำหนดทีเดียวอะไร ที่ว่าเป็นการบวชชั่วคราว เมื่อมันมีความสามารถเช่นนั้น ก็บวชชั่วคราว แต่ขอให้ทำจริง ๆ ให้มันได้ผลจริง ๆ บวชพรรษาเดียวก็ได้ แต่ขอให้มีการกระทำที่ตรงตามความหมายของการบวช :-

(๑) มันเป็นการค้นหาอะไร ที่ดีกว่าอยู่บ้านเรือน.

(๒) ให้เป็นการทดลองอยู่อย่างไม่มีทรัพย์สินสมบัติ อยู่อย่างต่ำต้อย พระเถระคนไหนที่จะบวชเพียงพรรษาเดียว ก็ขอให้ถือเป็นโอกาสทดลอง. ว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างต่ำต้อย ไม่ต้องมีทรัพย์สินสมบัติเลย.

(๓) ทดลองการบังคับตัว บังคับจิต บังคับความรู้สึก บังคับตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ.

(๔) ทดลองสละทรัพย์สินสมบัติ ของรัก ของพอใจ ทดลองไปทุกสิ่งทุกอย่าง

ในเมื่อบวชได้เพียง ๓ เดือน มันก็จะเป็นการบวชที่มีอันถึงสังฆาสนาลอย่างที่ท่านอาจารย์แต่กาลก่อน ท่านพูดไว้เป็นอุปมา เพื่อการคำนวณ; เพราะว่ามันไม่อาจจะพูดอย่างอื่น, คือ ท่านพูดว่า ให้เอาฟ้าทั้งหมดนี้ เป็นเหมือนกับกระดาษ แล้วก็เอาภูเขาพระสุเมรุเหมือนกับปากกา หรือฟู่กัน ให้เอาแผ่นดินเหมือนกับหมึก เอาน้ำในมหาสมุทรเป็นน้ำละลายหมึก แล้วเขียนกันให้เต็มท้องฟ้า มันก็ไม่หมดอันถึงสังฆาสนการบวช. ท่านไม่รู้

จะพูดอย่างไร ก็เลยพูดไว้เป็นอุปมาอย่างนั้น ว่าการบวชนั้น ถ้าบวชกันจริง มันมีอานิสงส์มากอย่างนั้น.

แล้วเดี๋ยวนี้ เราได้อานิสงส์อย่างนั้นกันหรือเปล่า? เพราะแม้แต่ว่าการบวชคืออะไร ก็แทบจะไม่รู้เสียแล้ว. ฉะนั้น ขอให้ไปศึกษากันดูใหม่ ในระหว่างอุปัชฌาย์อาจารย์กับ ผู้บวช, ในระหว่างผู้บวชกับผู้บวช, ในระหว่างผู้บวชกับ บิณฑบาตดา ญาติ มิตร สหายทั้งหลาย, ว่าเราจะเอาประโยชน์ อะไรจากการบวชกันให้ถูกต้อง ให้ตรง ตามความมุ่งหมาย อันนั้น.

ทีนี้ จะพูดถึงว่า บวชชั่วคราวนั้น คืออย่างไรบ้าง? บวช ๓ เดือน ก็ยังเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีเกิดขึ้นใหม่ ครึ่งพุทธกาลเขาไม่มีเรื่องบวช ๓ เดือน; ธรรมเนียมบวช ๓ เดือนมันไม่มี. เดี่ยวนี้เราเห็นว่ามันมีประโยชน์; เอ้า, ก็บวชกัน ๓ เดือน แล้วก็ให้บวชจริง เรียนจริง ปฏิบัติจริง ตลอด ๓ เดือน.

ทีนี้ ก็ยังมีที่มันเล็กลงไปอีก เล็กลงไปอีก เรียกว่า บวชเฉพาะวัน วันนี้เป็นวันอุโบสถ ถี้อศีลอุโบสถ ก็เป็น การบวชชนิดหนึ่ง บวช ๑ วัน คือวันอุโบสถ, แล้วก็ถือศีล อุโบสถ ตรงตามความหมายของสิกขาบท ทำตามรอยพระ อรหันต์ ๘ ประการนั้นแล้ว โดยจิตใจก็ยังได้รับอะไรๆ เหมือนกับการบวชทุกประการ; เพราะว่า ในวันที่ถือศีล

อุโบสถนั้น ต้องทำใหม่จิตใจ เป็นอย่างอื่น : เป็นจิตใจที่อิสระ
หลุดพ้น เป็นจิตใจที่สงบ ได้ดื่มรสของพระนิพพาน, คือ
ความเยือกเย็น, ไม่มีการรบกวนของกิเลส ไม่เกี่ยวข้องกับกังวล
ด้วยอะไร; เหมือนกับว่า สลระออกไป แม้แต่ชีวิตก็ไม่ได้คำนึง
ถึง เหลืออยู่แต่การประพฤติปฏิบัติให้ดีที่สุด ในการตามรอย
พระอรหันต์.

นี่เรียกว่า เป็นการอยู่ในรอยของพระอรหันต์ หรือเดินตาม
หลังพระอรหันต์ไป ฉะนั้นจึงถือว่าการบวช แม้บวชวันเดียว ก็มีอยู่;
เช่น การสมาทานอุโบสถศีล เป็นต้น หรือว่า ใครจะสมาทานการบวช
อย่างอื่นที่มันคล้าย ๆ กัน บวชวันหนึ่ง สองวัน เจ็ดวัน อะไร ก็ยัง
ทำได้ แต่ขนบธรรมเนียมประเพณี มันมีให้อยู่แล้วว่า ถึงวันอุโบสถ
ก็บวชกันเถอะ ถึงวันอุโบสถก็บวชกันเถอะ บวชหนึ่งวัน มันเป็นการ
ตามรอยพระอรหันต์ แล้วก็ได้รับอานิสงส์ของการบวช อย่างที่ว่ามา
แล้ว ไม่มากก็น้อย.

เอา, จะพูดให้มองเห็นกันเต็มที่ ว่าถืออุโบสถหนึ่งวัน
มันก็เป็น การออกไปค้นหาไปแสวงหา ว่าอะไรมันดีกว่ากัน
ระหว่างอยู่เป็นฆราวาสกับการบวช. นี่เข้ารอยของพระพุทธ-
เจ้าแล้ว; ออกไปบวชเพื่อแสวงหาว่าอะไรมันเป็นกศล ใน
ระหว่างที่ถืออุโบสถวันนั้น : ก็เป็นอยู่อย่างต่ำที่สุด เป็นอยู่
อย่างไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไรเลย, อยู่อย่างมีสติระงับอินทรีย์
ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่มีขอรักของชอบใจ อันเป็นที่

แห่งความหลง, เป็นวันที่เขาสบายที่จะก้าวหน้าไปตามทาง
ของธรรมะ ไปสู่โลกุตระ ไม่ข้องแวะด้วยกามาวจร ก็พอที่
จะทำให้ทุกคนยอมรับนับถือ.

เป็นบิดามารดา ถือศีลอุโบสถ ได้รับความเคารพ
นับถือจากลูกจากหลาน ในวันนั้นเป็นพิเศษ มันก็ดีอยู่; ยัง
อาจจะทำประโยชน์อย่างอื่น แก่ผู้อื่นได้; เช่น พร้าพุดจา
สั่งสอนให้คนข้างเคียง ในวันอุโบสถนั้นมาพุดจา ศึกษา อบรม
สั่งสอนคนข้างเคียง แล้ววันนั้นก็เว้นขาดจากความเป็นฆราวาส
ถือนิสิตพรหมจรรย์ ไม่มีการกระทำของบุคคลที่อยู่กันเป็นคู่.
นี่ อุโบสถศีลคือ การบวช ๑ วันก็ยังได้อานิสงส์มากมาย ถึงอย่าง
นี้. ขอให้ไปพิจารณาให้ดี แล้วปรับปรุงการถืออุโบสถศีล
ของตนๆ ให้เกิดผลอันสูงสุดตั้งที่ว่ามาแล้วยิ่งๆ ขึ้นไป.

ทั้งหมดนี้ สงเคราะห์รวมอยู่ในคำว่า การบวชคือ
อะไร? ยังเป็นการบวชเท่าไร ยังไม่ต้องใช้สตางค์เลย ยังใช้
สตางค์มากเท่าไร ยังไม่เป็นการบวช; แต่เป็นการบำเพ็ญ
เท่านั้น. บวชกับบ้านนี้ ไม่เหมือนกัน; พระเถรองค์ไหน
ใช้สตางค์มากในการบวช, บวชแล้วก็ยังใช้อยู่ คอยสะสมเงิน
ทองอยู่ มันไม่เป็นการบวชแล้ว มันเป็นการบำ.

ฉะนั้น วันนี้ พุดเรื่องการบวชคืออะไร กันเสียที ก็ดี
เหมือนกัน เพราะมันจะเข้าพรรษา เป็นฤดูบวช แล้วก็ได้บวชกัน
เข้ามาแล้วก็มาก กำลังออกจากการบวชอยู่ก็มาก พุดกันในระยณะนี้ ก็ดี
ว่าการบวชนี่คืออะไร?

วันนี้ ไม่ได้ตั้งใจจะพูดอะไรมากไปกว่าคำพูดคำเดียว
ว่า การบวชคืออะไร? เพราะมันมีเหตุผลเกี่ยวข้องกัน ทายก
ทายิกาทั้งหลาย ก็เตรียมตัวสำหรับจะบวชลูก บวชหลาน จะ
ทำบุญกุศล กันเป็นการใหญ่ เนื่องในการเข้าพรรษา. คน
หนุ่มก็จะบวชกันเพื่อจะเข้าพรรษา เพื่อจะจำพรรษา; พุทกัน
ก็น่าฟังว่าจะบวชเพื่อบุญ เพื่อกุศล เพื่อสืบอายุพระศาสนา;
แต่แล้วมันจะเป็นตามนั้นจริงหรือไม่? ก็ขอได้พิจารณาดู โดย
ข้อความดังที่อาตมาได้กล่าวมาแล้วว่า การบวชคืออะไร?
เป็นเวลา ๑ ชั่วโมงแล้ว.

การบรรยายวันนี้ ขอถือโอกาสเพียงเท่านั้น น้อยกว่า
ทุกที แต่ถือว่าเป็นการสมควรแก่เวลาแล้ว. ขอยุติการบรรยาย
เฉพาะวันนี้ อันเป็นวันสุดท้ายของภาควิสาขบูชา วันเสาร์หน้า
ก็จะได้เริ่มภาคใหม่ คือภาคอาสาฬหบูชา ต่อไป.

ขอกล่าวปิตภาควิสาขบูชา ด้วยเรื่องว่า การบวชคืออะไร
ในบัดนี้? ขอโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลายท่านได้สวดบาลีคณสาราย
ส่งเสริมกำลังใจของผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมให้ยิ่งๆขึ้นไป.

อัตถา นี อัตตโน ทาโต.

สียะโยคิธ จะ พึง ชึ่ง พระ:เท
แต่ พวกาเอ ชาวพุทธ สิวณา
ผู้ เชื้อ พึง ใจจาก พระ:สาสกา
พึง ชามา คือ พึง ชึ่ง ตัวเอง ;
ประกอบกรรม นำมา ชึ่ง โจรคผล
ตั้ง ตั้งแต่ ต้น จนปลาย ได้ เหนมา=เหมง
ทั้ง ทางโลก ทางธรรม ก็ ยำ เกอ
คือ เบลบง สรัง ตัว อยู่ ทัว กน
"อัตถา นี อัตตโน ทาโต" แปล
ว่า ตัว พึง ตัว, แห่ง กั ปด ยัน
เป็นอัน ไป จน เวียน มา เนียร ครน
พึง เขา นั้น มี "นิ พึง" เหนือ พึง ตัว ๗

พุทธทศ อินท...

รายชื่อหนังสือ
ชุดหมอนลือ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑.	พระพุทธคุณคำกลอน	๓
๒.	การศึกษาคืออะไร?	๑
๓.	การงานคืออะไร?	๑
๔.	ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร?	๑
๕.	สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตสำหรับมนุษย์	๑
๖.	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาไม่สมบูรณ์แบบ	๑
๗.	ปวราณา และธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑
๘.	ชาติในปัจจุสมุปบาท	๑
๙.	ทางออกที่ ๓ แห่งยุคปัจจุบัน	๑
๑๐.	การบวชคืออะไร?	๑
๑๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑
๑๒.	ตัวตนคืออะไร?	๑

พิมพ์ที่ โรงก. การพิมพ์พระนคร ๙๒-๙๖ ถนนบูรณศาสตร์ (แยกถนนบุญศิริ) กรุงเทพฯ ๒
นางอารี จุฑาทวีปเปียม ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๒๔ โทร. ๒๒๑๒๓๓๗

การบวชคืออะไร?

ผู้จะจัดพิธีบวชและผู้เข้าบวช ควรรู้ว่า การบวชคืออะไร?

การบวชที่แท้จริงไม่ต้องใช้เงินมาก.

ความมุ่งหมายของการบวช : ก. ตามบาลี คือ เว้นหมกจากอุปสรรคในบ้าน.

ข. บวชสมบุรณแบบ หรือบวชชั่วคราว ก็มีคามหมายแต่ละอย่าง.

หลักทั่วไปในเรื่อง การบวชสมบุรณแบบ มีดังต่อไปนี้ :-

๑. การบวชคือออกไปแสวงหาว่าอะไรเป็นกุศล.
๒. ไปอยู่อย่างต่ำต้อย ไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไร เริ่มแต่ฝึกกระทั้งปฏิบัติจริง.
๓. การไปถือศีล ศึกษาบท ล้วนเป็นการบังคับจิตใจ บังคับความรู้สึก.
๔. เป็นความสะทวักที่จะเดินทางออกไปนอกโลก, อยู่เหนือโลก.
๕. เป็นโอกาสได้สิ่งที่สุกที่มนุษย์ควรจะได้, ซึ่งควรรู้ระดับของจิต.
 - คนธรรมดา สิ่งดีที่สุก คือ กามาวจรภูมิ, - สูงขึ้นไป พอใจใน รูปาวจรภูมิ,
 - สูงขึ้นไปอีก พอใจ อรูปาวจรภูมิ, ง่ายที่จะถึงโลกุตตรภูมิ.
 - ระดับโลกุตตรภูมิ เป็นภาวะจิตเหนือโลก จิตถึงอิสรภาพ.
๖. การบวชทำให้มีสภาพอยู่เหนือศีรษะของคนในโลก.
๗. ผู้บวชมีโอกาสทำประโยชน์เพื่อบุคคลอื่นอย่างมหาศาล เช่น :-
 - ก. เป็นผู้นำทางวิญญาณ, ข. สืบอายุพระศาสนา,
 - ค. ทำประโยชน์กุศลสาธารณะ, ง. ดึงบุพการีญาติทั้งหลายมาผูกพันศาสนา.
๘. การบวชเป็นการมาอยู่ในเพศอันสูงสุด.
 - เพศสูงสุดคือทรงไว้ซึ่งพระอรหันต์, พระปัจเจกพุทธเจ้า, พระสัมมาสัมพุทธเจ้า.

การบวชชั่วคราว ต้องทำจริงมีผลจริงตามความหมายของการบวช ที่กล่าวข้างต้น ซึ่งขอให้เป็นโอกาสฝึกทดลองทดลองเวลาที่กำหนด.

บวชวันเดียว เช่นสมาทานอุโบสถศีล ก็ยังนับว่าได้ตามรอยพระอรหันต์.

ควรพิจารณาทุกผู้บวชและผู้จัดให้บวช ว่าได้ทำถูกต้องเพียงไรหรือไม่?